

UNIVERSITATEA „NICOLAE TITULESCU”
FACULTATEA DE DREPT
ȘCOALA DOCTORALĂ

TEZĂ DE DOCTORAT

EXECUTAREA MĂSURILOR PREVENTIVE PRIVATIVE DE LIBERTATE. DREPT NAȚIONAL ȘI ELEMENTE DE EXTRANEITATE

REZUMATUL TEZEI

Coordonator științific
Prof. univ. dr. Ioan CHIȘ

Doctorand
Nicolae-Cătălin MAGDALENA

București
2021

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT

1. Introducere

Libertatea individuală, alături de siguranța persoanei, sunt valori cărora legea fundamentală a statului le acordă un caracter de inviolabilitate. Această recunoaștere a însemnătății valorii ocrotite a condus la stabilirea în cuprinsul Constituției a reperelor generale în care se poate deroga de la principiul inviolabilității libertății individuale: natura măsurii preventive, durata, organul judiciar competent etc.

Principiul constituțional enunțat este consacrat la nivel de drept în art. 5 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, fiind dincolo de orice îndoială preocuparea constantă a Curții Europene pentru asigurarea unui nivel omogen de interpretarea a normelor legale privitoare la orice restrângere a libertății individului.

Dreptul la libertate – așa cum acesta este proclamat în art. 5 din Convenție vizează, de bună seamă, libertatea fizică a persoanei, iar scopul declarat al protecției este de a garanta că niciun individ nu poate fi privat de acest drept într-un mod arbitrar.

În ciuda acestor constatări, legislația procesual penală postdecembristă nu a reușit să se armonizeze cu spiritul european și nici să respecte pe deplin principiile rezultate din jurisprudența Curții de la Strasbourg. A fost nevoie de o intervenție legislativă majoră care să readucă pe un făgaș al normalității dispozițiile cuprinse în Codul de procedură penală și în legile de executare și care să arate că România își respectă obligațiile internaționale asumate în domeniul dreptului procesual penal. Însuși legiuitorul a reținut, în justificarea necesității revizuirii normelor de drept (substanțial și procesual), că modificările vizau asigurarea unei protecții unitare a drepturilor și libertăților garantate de Constituție și de instrumentele juridice internaționale, eficientizarea procesului penal și, în același timp, a desfășurării echitabile a procedurilor judiciare pentru toți participanții la procesul penal.

Armonizarea legislativă în materia libertăților persoanei a vizat și normele specifice cooperării judiciare internaționale în materie penală. În această privință, modificările au avut în vedere respectarea principiului recunoașterii reciproce a hotărârilor judecătorești (*lato sensu*) și a deciziilor judiciare – principiu care se regăsește în dispozițiile art. 82 alin. (1) lit. a) și d) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE).

Modificarea textelor de lege din sfera libertăților și siguranței individului s-a reflectat atât în doctrină, cât și în jurisprudență, iar interpretările antagonice sau, în unele cazuri cel puțin nuanțate, nu au întârziat să apară. În privința doctrinei, diversitatea de idei, opțiuni și soluții rezultate din interpretarea normelor juridice apte a influența luarea unei decizii în legătură cu starea de libertate a unei persoane este benefică pentru dezvoltarea ramurii dreptului. O jurisprudență lipsită de constanță în această materie este

însă extrem de nocivă pentru că practica neunitară este un indicator care se reflectă în lipsa de încredere a destinatarului normei juridice în însuși actul de justiție. Mai mult, constanța în abordarea unei soluții unitare într-o anumită chestiune fundamentală, cum este libertatea umană, este clamată de necesitatea respectării principiului egalității în fața legii și în fața unei autorități publice, așa cum acesta este definit la art. 16 din Constituție.

2. Aspectele principale supuse examinării

În acest context generat de modificările legislative, teza „*Executarea măsurilor preventive privative de libertate. Drept național și elemente de extraneitate*” este o **lucrare de noutate**, plasată în domeniul dreptului execuțional penal **actual**, a cărei **importanță** este pe deplin evidențiată de locul pe care dreptul la libertate îl are între preocupările autorităților naționale și europene.

Noutatea și importanța temei adoptate rezidă și din faptul că teza își propune să realizeze o **analiză interdisciplinară** a măsurilor preventive care conduc la o privare de libertate (reținerea, arestarea preventivă și arestul la domiciliu), noțiunile propuse fiind privite și evaluate din punct de vedere al dreptului execuțional penal, dreptului procesual penal și dreptului Uniunii Europene.

Prezenta teză de doctorat urmărește realizarea unor obiective importante, clar delimitate în cuprinsul capitolelor lucrării, a căror îndeplinire este orientată pe două mari perspective: *argumentația teoretică* bazată pe opinia doctrinară și *argumentația practică* axată pe viziunea jurisprudențială. Fiecare din aceste perspective include aspecte de drept național și drept comparat, doctrină națională și străină, jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și a Curții de Justiție a Uniunii Europene, decizii ale curților constituționale din România și din străinătate, precum și o vastă colecție de hotărâri ale instanțelor de judecată din sistemul de drept continental, dar și common-law.

3. Obiectivele cercetării

Obiectivele principale vizate de către prezenta cercetare sunt următoarele:

(i) *analiza măsurilor preventive privative de libertate din perspectivă istorică*, cu accent pe evoluția continuă a noțiunii de „privare de libertate”, pe contextul socio-juridic în care detenția provizorie era luată, menținută ori revocată și, mai ales, pe maniera în care aceasta era executată în contextul vechii legislații penitenciare. În aceste limite, vom parcurge Codicele penale și Codicele de procedură criminală din 1864 (Codurile lui Cuza), Codul penal și Codul de procedură penală din 1936 (Codurile lui Carol al II-lea), precum și Codul penal și Codul de procedură penală din 1968, fiecare

dintre acestea cu normele specifice executării prevenției, inclusiv a drepturilor pe care persoana privată de libertate le avea în baza legilor de executare;

(ii) *analiza măsurilor reținerii și a arestării preventive* – obiectiv pe care l-am abordat prin raportare la legislații ale unor state europene (aspecte de drept comparat) și o evaluare exhaustivă a modului în care detenția preventivă poate fi dispusă și revizuită. Analiza a inclus trimiteri relevante la jurisprudența Curții Europene în cauze în care România și terțe state europene au fost condamnate pentru încălcarea art. 5 din Convenție. Modalitatea în care reținerea și arestarea preventivă sunt puse în executare și, ulterior, executate, a fost supusă analizei în același context, începând cu modul în care este organizat locul de deținere și terminând cu drepturile persoanelor deținute pe durata măsurii preventive și maniera în care acestea sunt (sau nu) respectate de către autorități;

(iii) *analiza executării măsurii arestului la domiciliu*, măsură preventivă introdusă în legislație începând cu 1 februarie 2014 – pe care ne-am propus a o realiza printr-un examen a legislațiilor unor state europene unde aceasta funcționează (aspecte de drept comparat), dar și a cauzelor în care Curtea Europeană a pronunțat hotărâri și a analizat natura juridică, condițiile și criteriile în care o restricționare a libertății de mișcare poate fi catalogată drept o privare de libertate. Dispozițiile naționale în materia arestului la domiciliu și maniera în care autoritățile pun în executare și execută această măsură privativă de libertate au făcut obiectul cercetării, urmând ca practica cristalizată a instanțelor de judecată să infirme sau, de ce nu, să confirme ipotezele de lucru asumate;

(iv) *analiza executării măsurilor preventive privative de libertate pe durata stării de urgență* – obiectiv izvorât în contextul internațional extraordinar generat de pandemia declarată la începutul anului 2020 – în cadrul căruia ne-am propus să investigăm măsurile cu impact asupra domeniului justiției penale cu relevanță pentru tema de cercetare și să identificăm modul în care măsurile autorităților naționale au influențat privarea de libertate. Ne-am mai asumat efectuarea unui examen complet al modului în care se poate realiza audierea persoanelor private de libertate prin mijloace de comunicare la distanță în scopul identificării celor mai bune mijloace prin care garanțiile conferite persoanelor deținute (dreptul la apărare, dreptul la un proces echitabil, dreptul de a fi prezent personal în fața instanței etc.) să poată fi respectate. Audierea prin videoconferință, inclusiv în cauzele cu elemente de extraneitate, a fost studiată și printr-un examen de drept comparat, dispozițiile naționale fiind cenzurate prin raportare la sisteme de drept continental și de drept anglo-saxon. Nu în ultimul rând, jurisprudența Curții Europene a reprezentat un factor important în examenul pe care l-am propus;

(v) *analiza modului în care se realizează cooperarea judiciară internațională în materia executării măsurilor preventive în procedura mandatului european de arestare („M.E.A.”)* – context în care ne-am propus a cerceta, prin raportare la jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii, responsabilitățile și limitele de apreciere pe care statele

membre le au în materia prevenției, necesare pentru emiterea ori executarea deciziei judiciare menționate. Totodată, am identificat autoritățile implicate în această procedură, condițiile și limitele de timp în care se poate dispune o privare de libertate și garanțiile oferite persoanelor solicitate de autoritățile judiciare ale statelor membre;

(vi) *analiza împrejurărilor în care executarea privării de libertate poate fi catalogată drept o „detenție nerecunoscută” și examinarea principalelor hotărâri pe care Curtea Europeană le-a pronunțat în materia „închisorilor secrete”.*

4. Direcțiile de cercetare

Am apreciat ca fiind o cerință de necesitate, în vederea atingerii obiectivelor pe care le-am asumat, stabilirea câtorva direcții pe care prezentul studiu trebuie să le urmeze. Prima dintre ele vizează analiza literaturii juridice relevante pentru tema aleasă. În acest sens, ne-am propus și am cercetat principalele tratate, monografii, cursuri, studii și articole de specialitate din dreptul intern, dar și surse bibliografice străine a căror traducere am realizat-o personal.

În același scop, analiza legislației naționale incidente măsurilor preventive privative de libertate, precum și a unor state europene din care multe dispoziții naționale au fost inspirate (de exemplu, Franța, Italia, Austria, Belgia etc.) ori chiar de pe continentul american (SUA) a apărut ca obligatorie.

O altă direcție de analiză a constituit-o cercetarea jurisprudenței Curții Europene și a jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii, fără de care, din punctul nostru de vedere, orice studiu științific pare a fi lipsit de relevanță.

În continuare, un nivel al cercetării s-a axat pe analiza practicii judiciare relevante în hotărâri pronunțate de instanțe naționale și europene pe care ne-am propus a le evidenția și în context doctrinar. De asemenea, am considerat că analiza jurisprudenței Curții Constituționale în materia măsurilor preventive poate căpăta o altă relevanță atunci când studiul propus vizează și hotărâri ale instituțiilor similare din alte state europene: „*Corte Costituzionale*” sau „*Le Conseil Constitutionnel*”.

În fine, regulamente, rezoluții, ghiduri, manuale și recomandări adoptate la nivelul Uniunii Europene au fost cercetate pentru a da substanță temei, în contextul în care Comisia Europeană militează pentru ideea existenței unor standarde comune ale duratei detenției înainte de proces și pentru o normă legală comună tuturor statelor membre care să vizeze intervalul de timp la care, în mod regulat, detenția preventivă să fie revizuită.

5. Metode de cercetare

Toate aceste direcții de analiză pot să își atingă scopul numai dacă sunt folosite metodele de cercetare potrivite. Prin urmare, fără a realiza o ierarhie a acestora, ne-am propus să abordăm metoda *istorică* prin intermediul cărei am reliefat aspectele legate

de evoluția legislativă a măsurilor preventive privative de libertate, jurisprudența și modificările politicii punitive a statului relevante temei de cercetare.

Metoda *comparativă* a fost, de asemenea, utilizată în atingerea obiectivelor temei, pentru analiza diferitelor sisteme de drept – drept național, drept al unor state europene, drept anglo-saxon – și a jurisprudenței naționale și străine, precum și a Curții Europene sau a Curții de Justiție.

Totodată, am considerat necesară și abordarea temei prin metoda *sociologică* pentru că nu putem face abstracție de contextul social (inclusiv aici componenta politică, economică, morală) în care normele legale relevante pentru cercetarea științifică au fost edictate.

Pentru că întregul demers se dorește a fi și o analiză a practicianului, metoda *logică* este cea care a ajutat la sintetizarea documentării și, de ce nu, la formularea unor propuneri *de lege ferenda*.

Nu în ultimul rând, o abordare *statistică* se poate reflecta în datele relevante pe care ne-am propus a le colecta pe parcursul tezei din sfera noastră de interes științific.

6. Prezentarea sintetică a structurii lucrării

Lucrarea a fost structurată în **5 (cinci) părți** care cuprind la rândul lor **capitole, secțiuni și subsecțiuni**, astfel încât să poată fi făcută o analiză aprofundată a executării măsurilor preventive privative de libertate în contextul modificărilor legislative de substanță operate de legiuitorul național în perioada ultimilor ani, dar care să ofere și o perspectivă europeană asupra temei de cercetare, paliere de examinare care s-au vrut reunite într-o orizont al aplicabilității practice, așa cum acesta a fost văzut prin ochii practicianului.

Partea I – „Perspectiva istorică a executării măsurilor preventive privative de libertate” cuprinde 3 (trei) Capitole care sunt dedicate evoluției în timp a detenției preventive, începând cu „*belagines*” – vechile legiuiri scrise în timpul domniei lui Burebista și terminând cu normele cuprinse în dispozițiile procesual-penale de la începutul anului 2014.

Sunt trecute în revistă, inclusiv printr-un examen jurisprudential, dispozițiile referitoare la prevenție cuprinse în Codicele penale și Codicele de procedură criminală din 1864, Codul penal și Codul de procedură penală din 1936, precum și Codul penal și Codul de procedură penală din 1968.

Prevenția era considerată, așa cum se reține în **primul capitol** al acestei părți, o componentă a pedepsei care se aplica discreționar, după bunul plac al conducătorului. „Obiceiul pământului” ori măsuri cu caracter represiv, cum erau, spre exemplu, „bătaia” sau „surghiunul”, sunt înlocuite treptat cu măsuri preponderent preventive, respectiv „prigonirea” și „punerea sub privegherea poliției”. Capitolul urmărește evoluția măsurilor preventive, autoritățile judiciare implicate în dispunerea prevenției și

aspectele tipice de executare, fiind evidențiate în acest context, odată cu adoptarea Codurilor lui Cuza, noțiuni privitoare la „*mandatul de depunere*” – act procedural în baza căruia (din dispoziția judecătorului de instrucție) se executa „închisoarea preventivă” și la „mandatul de arestare” – emis pentru fapte din categoria crimelor și delictelor. Sunt analizate condițiile necesare privării de libertate, procedura, punerea în executare a măsurii preventive și drepturile de care se bucurau „*preveniții*” pe durata detenției provizorii, toate în contextual evidențiat de explorarea jurisprudenței vremurilor evidențiate în deciziile Înaltei Curți de Casație și Justiției.

În acest context, au fost evocate Legea din 1874 cu privire la regimul închisorilor și Regulamentul acesteia care reglementau regimul de executare a măsurilor preventive în „închisorile de preveniți și acuzați” și drepturile persoanelor private provizoriu de libertate, în prima încercare majoră de reformă a sistemului penitenciar românesc.

Modificările aduse Codului de procedură criminală în anul 1920 au condus la schimbarea perspectivei legislativului asupra măsurilor preventive, dând judecătorului de instrucție posibilitatea de a emite mandat de arestare în toate circumstanțele grave, când privarea de libertate era indispensabilă instrucției sau era reclamată de un interes al siguranței publice. Este momentul apariției „*caselor de arest*” și a „*caselor de opreală*” - instituții penitenciare ale începutului de secol XX, iar legislația penitenciară cercetată a relevat modul în care detenția provizorie era executată.

Analiza instituțiilor evidențiate a fost continuată în **capitolul secund** în care au fost examinate Codurile lui Carol al II-lea, respectiv Codul penal și Codul de procedură penală din 1936. Aceleași obiective asumate au căpătat contur în contextul evoluției politicii penale a României interbelice. Se conturează limitele separației funcțiilor judiciare, iar detențiunea privativă are caracterul unei măsuri excepționale care se poate dispune numai în cazurile și pentru motivele prevăzute de lege. Reținerea se dispune de către poliția judiciară pentru cel mult 24 de ore, iar arestarea preventivă este o măsură de siguranță procedurală, dispusă în principal de către judecătorul de instrucție și a cărei durată se scade din pedeapsa stabilită prin hotărârea definitivă. Este timpul ca doctrina să recunoască că etapa finală a procesului penal o constituie „*faza de executare*” sau „*faza penitenciară*”.

Sunt cercetate aici, pentru fiecare din cele două măsuri preventive, condițiile excepționale ale „*privațiunii de libertate*” în funcție de etapele procesului penal și condițiile concrete în care „agenți ai forței publice” erau îndrituiți să pună în executare cea mai severă dintre măsurile preventive. Legislația penitenciară este, de asemenea, evaluată în context interdisciplinar, cu accent pe drepturile conferite „*preveniților*” – dreptul la hrană, dreptul la echipament, dreptul la odihnă, dreptul la plimbare, dreptul la vizită, dreptul la pachet etc.

În fine, **capitolul al treilea** este dedicat Codurilor din 1968, analiză care urmărește evoluția instituției prevenției subsumată principiului legalității incriminării, însă dezvoltată în jurul nevoii de resocializare a deținutului. Cercetarea urmărește și norma

juridică penitenciară, cu drepturile, obligațiile, sancțiunile și recompensele acordate persoanelor private provizoriu de libertate, dar și, într-o mini extensie, o viziune sumari-zată a pedepsei capitale în reglementarea națională, ce include momentul execuției criminalului în serie român Ion Râmaru, descris de către un martor ocular.

Partea a II-a a lucrării – „Executarea reținerii și arestării preventive” cuprinde 3 (trei) Capitole bazate pe o **examinare din perspectivă interdisciplinară** a măsurilor preventive a reținerii și arestării preventive, prilej cu care au fost examinate dispozițiile legale incidente, orientări doctrinare și jurisprudențiale afirmate în state europene ca Franța, Italia, Austria, Germania și Belgia.

Primul capitol este rezervat unei priviri generale asupra măsurilor preventive privative de libertate prin raportare la o vastă jurisprudență a Curții Europene în această materie. Considerentele reținute în cuprinsul hotărârilor pronunțate de Curte clarifică noțiunea și întinderea principalelor drepturi ale persoanei private de libertate și reflectă în același timp principiile asociate libertăților fundamentale.

În esență, art. 5 din Convenția europeană a drepturilor omului vizează dreptul la libertate fizică a persoanei și nu include restricții ale libertății de circulație, iar pentru a analiza dacă o persoană este „*lipsită de libertate*”, în sensul articolului menționat, trebuie plecat de la situația concretă și se ia în considerare un ansamblu de criterii cum ar fi tipul, durata, efectele și modalitățile de executare ale măsurii în cauză.

Scopul său principal este prevenirea privărilor de libertate arbitrare sau nejustificate. Trei aspecte, în special, pot fi identificate ca trecând prin jurisprudența Curții: natura exhaustivă a excepțiilor, care trebuie interpretate strict și să nu permită o gamă largă de justificări în temeiul altor dispoziții; accentul repetat pe legalitatea detenției, procedural și substanțial, care necesită respectarea scrupuloasă a statului de drept; și importanța promptitudinii sau rapidității controlului judiciar necesar.

Conformitatea cu principiile Convenției în baza căroră Curtea Europeană a Drepturilor Omului face, potrivit jurisprudenței sale, o analiză a principalelor repere în materia măsurilor preventive privative de libertate, presupune: (i) legalitatea detenției; (ii) conformitatea privării de libertate cu legislația națională; (iii) conformitatea cu principiile europene; (iv) protecția împotriva arbitrariului și (v) motivarea hotărârilor prin care se dispune asupra prevenției.

Aspectele de drept comparat, cuprinse în **al doilea capitol**, au evidențiat punctele comune de reglementare în legislațiile europene și care sunt bazate, în linii mari, pe respectarea principiilor care guvernează și dispunerea măsurilor preventive privative de libertate la nivel național: principiul legalității, principiul necesității și cel al oportunității. În același spirit s-a observat că au fost ajustate și normele de executare, astfel încât să fie respectată demnitatea umană și onoarea, să se evite orice acțiune care tinde a se încadra în categoria tratamentelor inumane și degradante și, privit din ansamblu, să

se încerce organizarea vieții penitenciare cât mai aproape de cea a persoanelor libere, cu excepțiile inerente care decurg din însăși natura măsurii care se execută.

În ceea ce privește organul judiciar competent a dispune o măsură de prevenție, legislațiile europene sunt în aceeași notă de reper – reținerea este dispusă de către procuror sau sub îndrumarea ori controlul acestuia, iar arestarea preventivă este atributul judecătorului, atunci când aspectele concrete ale cauzei impun privarea de libertate.

Se remarcă existența unei aplicări graduale a măsurilor preventive în legislația statelor europene. Jurisprudența recentă dezvoltată prin hotărârile pronunțate de **Corte di Cassazione** din Italia a arătat că detenția preventivă – „*custodia cautelare in carcere*” – poate fi aplicată numai dacă scopul prevenției nu poate fi asigurat de către arestul domiciliar pentru materia măsurilor preventive și a libertății persoanei și este guvernată de principiul „*minimului sacrificiu necesar*”. Mai mult, judecătorul trebuie să indice motivele pentru care consideră că arestul la domiciliu, cu măsurile de control prevăzute în cuprinsul acestuia, nu este adecvat a fi luat în cauza în care s-a solicitat arestarea preventivă.

Aceleași repere jurisprudențiale se regăsesc în materia „*détention provisoire*” în hotărârile pronunțate de **Cour de Cassation** din Franța. Arestarea preventivă reprezintă excepția, iar starea de libertate regula care trebuie urmărită în procesul penal.

Doctrina franceză a apreciat, în dezbateri de dată recentă, că arestarea preventivă trebuie analizată în strânsă legătură cu executarea detenției, prin prisma respectării principiului demnității persoanei. Condițiile necorespunzătoare de detenție constituie, în viziunea franceză, motive suficiente pentru a renunța la plasarea în regim penitenciar a persoanei acuzate.

La rândul său, **Le Conseil constitutionnel** (Curtea Constituțională franceză) a stabilit, într-o decizie pronunțată la finalul anul 2020, legătura indisolubilă între arestarea preventivă și condițiile în care această măsură se execută. Făcând trimitere la preambulul legii fundamentale franceze, instanța de contencios constituțional a afirmat că protejarea demnității persoanei umane împotriva tuturor formelor de tratament inuman și degradant este un principiu cu valoare constituțională și revine competența autorităților judiciare și a autorităților administrative să se asigure că privarea de libertate a persoanelor plasate în arest preventiv se efectuează, în toate circumstanțele, cu respectarea demnității. În plus, legiuitorul **trebuie** să garanteze persoanelor plasate în arest preventiv posibilitatea de a se adresa judecătorului atunci când condițiile de detenție sunt contrare demnității persoanei umane, astfel încât măsura privativă de libertate să fie revocată.

Diferențele de opțiuni legislative apar însă, cu titlu de evidență, atunci când este examinată durata detenției provizorii în state ale Uniunii. Dacă în **Franța** durata maximă a privării provizorii de libertate este, în anumite cazuri, 4 ani, în **Germania** arestarea preventivă nu se poate întinde pe o durată mai mare de 6 luni. În ciuda acestei diferențe, legislația germană reclamă același gen de motive pentru privarea de libertate,

respectiv: riscul ca persoana să fugă de justiție; probabilitatea ca acuzatul să recidiveze dacă nu este ținut în custodie și riscul pe care o persoană îl prezintă ca interferență cu martorii și probele. Trebuie menționat că, în situația în care se constată o dificultate particulară a cauzei, o durată neobișnuită a investigației sau un alt motiv important care nu permite judecătorului să pronunțe o soluție, măsura arestării preventive poate fi prelungită peste termenul de 6 luni. În legislația germană nu există o durată maximă a prevenției în astfel de situații particulare. În mod similar, În **Irlanda** și **Luxemburg** nu există o durată maximă a arestării preventive, în timp ce în **Olanda**, „*pre-trial detention*” este de 104 zile.

În privința duratei măsurii reținerii, legislația franceză este cea mai permisivă, chiar dacă plasarea unei persoane în custodiei poliției nu poate depăși inițial 24 de ore. Acest interval poate fi prelungit, în condițiile și pentru motivele analizate în cuprinsul lucrării, până la 48 de ore, apoi până la 96 de ore, iar ulterior până la 144 de ore.

Studiul normelor europene a relevat că, în unele sisteme de drept ale statelor membre, judecătorul poate administra probe atunci când îi este solicitată o privare de libertate. În **Austria**, judecătorul poate lua o decizie imediată cu privire la „*Untersuchungshaft*” sau **poate administra probe**, dacă apreciază că rezultatul acestora poate să aibă o influență decisivă asupra evaluării suspiciunii de comitere a infracțiunii sau a motivului de detenție.

Capitolul al treilea abordează instituția prevenției din perspectivă națională și urmărește a trasa reperele în care se poate dispune, menține și, mai ales, executa măsura reținerii și măsura arestării preventive. Este pus sub lupa analizei modul de desfășurare a „*vieții penitenciare*”, începând cu luarea hotărârii care suprimă libertatea individuală, continuând cu punerea în executare a deciziei judiciare și terminând cu maniera concretă în care detenție provizorie se execută – introducerea în centrul de deținere, efectuarea controlului bagajelor și a celui medical, a percheziției corporale, repartizarea pe camere etc.

Arestarea preventivă trebuie dispusă în mod **excepțional** și ca ***extrema ratio***, adică numai în situația în care celelalte măsuri de prevenție nu sunt suficiente. De asemenea, măsura trebuie dispusă de un judecător, în ipoteze strict și limitativ reglementate în procedura națională și în condiții de existență a probatoriului necesar. Din această perspectivă, normele interne sunt pe deplin compatibile cu hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene pronunțată în cauza C-310/18 din 19 septembrie 2018 în care s-a stabilit că, art. 3 și art. 4 alin. (1) din Directiva (UE) 2016/343 a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale trebuie interpretate în sensul că nu se opun adoptării unor decizii preliminare cu caracter procedural, precum o decizie de menținere a unei măsuri de arestare preventivă luate de o autoritate judiciară, care se bazează pe *suspiciuni sau pe elemente de probă*

incriminatoare, cu condiția ca aceste decizii să nu se refere la persoana deținută ca fiind vinovată.

Privarea de libertate declanșează un **mecanism** specific, apt să garanteze inculpatului arestat preventiv exercitarea drepturilor sale procesuale, cum sunt, printre altele, dreptul de a fi informat despre motivele arestării sale și despre acuzațiile care i se aduc, dreptul la asistență medicală de urgență ori dreptul de a contesta măsura dispusă. În referire la acest din urmă drept, compatibilitatea normei naționale cu spiritul reglementării art. 5 din Convenție este deplină pentru că: (i) acordă persoanei arestate preventiv sau reținute posibilitatea să inițieze proceduri apte să pună în discuție respectarea condițiilor procedurale și de fond care sunt esențiale pentru „legalitatea” privării de libertate; (ii) deși nu este necesar ca procedura vizând măsura preventivă să acorde aceleași drepturi inculpatului ca cele prevăzute la art. 6, ea are un caracter judiciar și oferă garanții adecvate tipului de privare a libertății în cauză; (iii) procedura este contradictorie și asigură „egalitatea armelor” între procuror și persoana privată de libertate; (iv) persoană arestată preventiv să aibă posibilitatea ca, la intervale rezonabile de timp, să poată contesta legalitatea deținerii sale și (v) audierea inculpatului privat de libertate este o necesitate când procedura intră în „domeniul de aplicare” al art. 5 parag. 1 lit. c) din Convenție.

Un punct major de interes l-a constituit examinarea drepturilor persoanelor private provizoriu de libertate, printr-o congruență a aspectelor teoretice și a practicii instanțelor judecătorești, dar și a Curții Europene. Au fost trasate astfel limitele exercitării dreptului la respectarea credințelor religioase, dreptului la corespondență, dreptului la vizită, dreptului la asistență juridică ș.a. Investigarea unor probleme de practică judiciară neunitară a fost avută în vedere în cuprinsul acestei întregi părți a lucrării și, mai ales, oferirea unor răspunsuri punctuale și argumentate la chestiunile care frământă comunitatea judiciară în materia detenției provizorii a făcut obiectul preocupărilor noastre.

Prin urmare, subiecte precum posibilitatea inculpatului arestat preventiv de a părăsi locul de deținere pentru a participa la înmormântarea unei rude apropiate, momentul la care prevenția încetează ori posibilitatea șefului locului de deținere de a cenzura lista cu destinatarii convorbirilor telefonice prezentată de inculpatul privat de libertate își găsesc pe deplin răspunsul în paginile acestei lucrări de cercetare. În aceeași notă de reper au fost explicitate noțiuni și condiții legate de dispunerea și executarea detenției preventive: standard de probă, suspiciune rezonabilă, prezumții, participarea în persoană la procedură, necesitatea motivării hotărârii etc. – toate dublate de opinii personale al căror scop declarat este de a dezlega interpretările neunitare în materie.

De asemenea, capitolul include aspecte specifice organizării și funcționării locurilor de deținere, o radiografie a mediului penitenciar și a modului în care normele specifice executării prevenției au fost modificate urmare a hotărârilor pronunțate de Curtea Europeană în cauze precum Bragadireanu împotriva României, Iacov Stanciu

împotriva României și Rezmiveș și alții împotriva României. Jurisprudența Curții Europene, dezvoltată în jurul acestor cauze, a arătat că suprapopularea locului de deținere, obligația persoanei deținute de a împărți patul cu alte persoane, saltelele deteriorate ori utilitățile sanitare neadecvate sunt apte a conduce la catalogarea ca inuman și degradant a tratamentului aplicat persoanei private de libertate pe durata detenției. Într-un interval de timp relativ scurt au fost pronunțate împotriva României alte aproape 100 de hotărâri de condamnare pentru încălcări ale art. 3 din Convenție, reținându-se suprapopularea locurilor de deținere, alimentația insuficientă sau inadecvată, numărul limitat de toalete, accesul limitat la dușuri, lipsa de igienă, lipsa iluminatului natural, aerisirea insuficientă și fumatul pasiv.

Această realitate a condus la schimbarea modului de organizare și funcționare a vieții penitenciare, iar respectarea drepturilor omului pe durata executării prevenției a devenit obiectivul clamat de autorități, după lungi perioade în care aceasta a fost privită ca „un lux teoretic”.

Partea a III-a a lucrării – „Executarea arestului la domiciliu” cuprinde 3 (trei) Capitole în care este realizată o **analiză exhaustivă a detenției domiciliare**, măsură preventivă fără tradiție în peisajul juridic românesc. Pentru a ilustra pe deplin natura juridică, condițiile și modul de executare al prevenției la domiciliu au fost evaluate într-o viziune europeană, în **primul capitol** (de drept comparat), legislații ale statelor în care măsura este implementată de mai multă vreme – **Franța, Italia și Austria**.

Reglementat în cuprinsul art. 284 C.pr.pen. italian, arestul la domiciliu – „*arresti domiciliari*” presupune obligația inculpatului de a nu părăsi domiciliul sau reședința sa ori locul unde este îngrijit sau îi este acordată asistență publică. Judecătorul este cel care stabilește unde se va executa arestul la domiciliu, ținându-se seama de nevoia de a asigura protecție victimei infracțiunii.

Curtea de Casație italiană a reținut constant că există egalitate deplină între arestul la domiciliu și arestarea preventivă, iar scopul privării de libertate prin detenție domiciliară are o dublă valență: evitarea contactului dintre inculpat și participanții la săvârșirea infracțiunii ori chiar terți, cât și facilitarea verificărilor poliției. Așa fiind, la momentul dispunerii arestului la domiciliu, judecătorul trebuie să stabilească măsurile prin care să poată fi verificată îndeplinirea de către inculpat a obligațiilor impuse, putându-se recurge la mijloace electronice sau alte mijloace tehnice, iar dacă inculpatul refuză este arestat preventiv.

Repere ale întinderii noțiunii de „domiciliu” sau „locuință” au fost stabilite prin raportare la jurisprudența Corte di Cassazione, în condițiile în care legislația italiană incriminează, într-o formă a infracțiunii de evadare, părăsirea de către inculpat a imobilului în care execută arestul la domiciliu. Posibilitatea de a comunica cu terțe persoane în mod direct, prin mijloace de comunicare la distanță sau chiar prin postări pe site-ul de socializare Facebook au făcut obiectul documentării, legislația italiană

permițând instituirea de restricții, limitări sau interdicții cum sunt interzicerea utilizării telefonului, interzicerea comunicărilor cu alte persoane, interdicția contactului sau vizitelor unor persoane etc.

Tot în context doctrinar și jurisprudențial a fost evidențiată modalitatea de executare a arestului domiciliat, posibilitatea părăsirii locuinței și circumstanțele în care măsura poate fi revocată ori înlocuită. În plus, am evidențiat că dispozițiile art. 47-ter din Legea nr. 354 din 26 iulie 1975 (legea de executare italiană) stabilesc că arestul la domiciliu reprezintă și o **modalitate alternativă de executare a pedepsei** într-un alt regim decât cel penitenciar, împrejurare care a permis și o scurtă analiză a acestei instituții.

În dreptul francez, arestul la domiciliu cu supraveghere electronică – „*assignation à résidence avec surveillance électronique*” – poate fi dispus numai față de o persoană care a fost acuzată de săvârșirea unei infracțiuni, adică numai față de inculpat și a fost introdus în legislație în urmă cu un deceniu, prin Legea nr. 1436 din 24 noiembrie 2009. Parte din normele juridice specifice arestului la domiciliu au fost preluate din legislația procesual penală anterioară care își găsea aplicabilitatea în executarea unei alte măsuri preventive, cea a controlului judiciar, și care putea include, printre obligațiile instituite în sarcina acuzatului, și obligativitatea de a rămâne în incinta locuinței o perioadă determinată. După cum a afirmat Curtea de Casație franceză, intenția legiuitorului a fost de a reglementa o nouă măsură preventivă, **alternativă** mediului penitenciar, plasată din punct de vedere al restricțiilor între controlul judiciar și arestarea preventivă.

Atunci când pedeapsa prevăzută de lege este de până la 7 ani închisoare, controlul executării măsurii este asigurat prin intermediul unui *sistem* care permite detectarea de la distanță a prezenței sau absenței acuzatului în imobilul în care acesta execută arestul la domiciliu. Acest sistem de supraveghere poate îngloba inclusiv posibilitatea ca organul de supraveghere să solicite inculpatului să poarte un dispozitiv care încorporează un transmițător pe toată durata detenției la domiciliu.

În cazul unor infracțiuni a căror limită de pedeapsă depășește 7 ani închisoare, inculpatul este plasat într-un regim de supraveghere electronică mobilă, situație care presupune obligativitatea de a purta un dispozitiv care încorporează un transmițător și care, în orice moment, permite localizarea de la distanță a acuzatului pe întreg teritoriul național.

Obligațiile și interdicțiile impuse pe durata executării arestului la domiciliu, modul de gestionare și utilizare a datelor rezultate din supravegherea exercitată de Serviciului penitenciar de integrare și probațiune, înlocuirea sau încetarea măsurii preventive au fost, de asemenea, atent analizate.

Similar opțiunii legislative din Italia, sistemul de drept francez a optat la rândul său pentru reglementarea arestului la domiciliu atât ca măsură preventivă, cât și ca **modalitate de executare a pedepsei**.

Aceeași opțiune a avut-o și legiuitorul austriac, arestul la domiciliu fiind și o modalitate de executare a pedepsei aplicate condamnatului. Reglementată în cuprinsul Regulamentului privind executarea pedepselor și arestării preventive prin arest la domiciliu monitorizat electronic, precum și în Legea Administrației penitenciare, măsura este mai degrabă o continuare a arestării preventive. Disponerea arestului la domiciliu este permisă dacă arestul preventiv nu poate beneficia de una dintre măsurile „mai ușoare”, iar scopul detenției poate fi atins și prin acest tip de executare a arestului preventiv, deoarece acuzatul se află într-o situație de viață ordonată și este de acord să fie monitorizat prin mijloace adecvate de supraveghere electronică.

Executarea arestului la domiciliu presupune monitorizarea electronică în baza unui „profil de supraveghere”, întocmit de personalul penitenciar, care definește componentele specifice temporale și locale ale rutinei zilnice în conformitate cu condițiile de viață ale persoanei private de libertate.

Al doilea capitol include o analiză a **întregii jurisprudențe a Curții Europene** în materia arestului la domiciliu, în hotărârile pronunțate împotriva României, Italiei, Spaniei, Bulgariei, Republicii Moldova, Lituaniei și Albaniei.

Fără a relua argumentele reținute de către Curte în cuprinsul deciziilor analizate, trebuie observat că, având în vedere efectele și modalitățile de executare, **arestul la domiciliu reprezintă o privare de libertate** în sensul art. 5 din Convenție, iar durata unei detenții este în principiu „legală” dacă ea este bazată pe o hotărâre judecătorească.

În nicio situație nu se poate face o *evaluare abstractă* asupra caracterului rezonabil al duratei unei detenții, iar orice privare de libertate a unui acuzat, chiar și pentru o scurtă durată, trebuie justificată în mod convingător de autorități.

În acest sens, *argumentele* pro și contra privării de libertate nu trebuie să fie generale și abstracte, ci să se bazeze pe fapte exacte și pe situația personală a reclamantului care justifică deținerea sa. Nu îndeplinesc aceste criterii „motivele” care, în fapt sunt veritabile parafrazări ale temeiurilor de drept în baza cărora se dispune măsura preventivă, iar autoritățile au obligația să se pronunțe asupra argumentelor invocate de inculpat. În acest context, *pericolul de sustragere* trebuie să fie apreciat în contextul factorilor care au legătură cu personalitatea reclamantului, și anume: valorile sale morale, locuința sa, ocupația sa, bunurile sale, legăturile familiale și toate tipurile de legături cu statul în care el este urmărit.

Măsura arestului la domiciliu se poate dispune în mod legal, în considerarea art. 5 al Convenției și în baza legislației naționale, **numai dacă** organul judiciar se conformează normelor de fond și procedurale ale acestora, pentru a împiedica persoanele să fie private de libertate în mod arbitrar. De aceea, este esențial ca norma juridică privitoare la condițiile privării de libertate să fie clar definită și ca legea în sine să fie previzibilă în aplicarea sa. Numai în acest caz poate fi atins standardul de „legalitate” stabilit de Convenție, un standard care impune ca toate legile să fie suficient

de precise pentru a permite oricărei persoane să prevadă, într-un grad rezonabil, consecințele pe care le poate implica o anumită acțiune.

Considerată, fără echivoc, o măsură preventivă privativă de libertate, arestul la domiciliu impune o analiză diferită în funcție de conținutul acesteia și de posibilitatea inculpatului de a părăsi sau nu imobilul pentru că diferența dintre privarea și restrângerea de libertate este doar una de grad de intensitate și nu una de natură sau substanță.

Deși unele **restricții** ce pot fi impuse unui acuzat, privite individual, nu pot conduce la o „privare de libertate”, o analiză cumulativă poate avea răspunsul contrar. Obligarea inculpatului printr-un ordin de ședere de a rămâne într-un spațiu determinat, chiar de o mărime considerabilă, sub supravegherea autorităților polițienești, este astfel aptă a fi catalogată arest la domiciliu, chiar în lipsa unor bariere fizice pentru că, ceea ce contează, este modul de punere în executare a unei astfel de măsuri.

Capitolul al treilea abordează, în spiritul concluziilor rezultate din aspectele de drept comparat european și jurisprudența Curții, dispozițiile naționale aplicabile arestului domiciliu.

Ne-am asumat și, spunem noi, am reușit expunerea propriilor aprecieri referitoare la practica judiciară cristalizată până la acest moment. Limitele în care se poate dispune arestul la domiciliu, întinderea noțiunii de „membru de familie” în considerarea căreia legiuitorul a impus anumite derogări ori obligațiile inculpatului pe durata executării măsurii, ce au reprezentat teme frecvente de discuții în doctrină și jurisprudență, au primit o dezlegare argumentată. Examenul prevenției la domiciliu a ocazionat și scurte trimiteri la ordinul european de protecție – instrument de cooperare judiciară aproape necunoscut practicienilor dreptului.

O componentă obligatorie în studiul executării măsurii arestului la domiciliu a constat în prezentarea activităților organului de supraveghere din momentul primirii hotărârii judecătorești prin care detenția domiciliară preventivă este luată și realizării măsurilor prevăzute în planul de supraveghere. Modul de derulare a vizitelor inopinate, restrângerile de drepturi, posibilitatea „împrumutării” unor obligații din materia controlului judiciar și consecințele încălcării obligațiilor impuse – inclusiv analiza elementelor de tipicitate ale infracțiunii de evadare în contextul părăsirii neautorizate a imobilului – au fost expuse în acest capitol alături de o bogată jurisprudență.

Reglementări și proceduri cuprinse în Legea de executare și în ordine și dispoziții emise la nivelul Ministrului Justiției și Ministerului Afacerilor Interne au fost evidențiate, alături de procedura practică utilizată de către organul de executare în îndeplinirea competențelor sale de punere în executare a arestului la domiciliu și de supraveghere a respectării obligațiilor instituite persoanei private de libertate prin hotărârea judecătorești.

Partea a IV-a – „*Executarea măsurilor preventive privative de libertate în perioada stării de urgență*” cuprinde 5 (cinci) Capitoare și vizează **executarea măsurilor preventive** în contextul internațional extraordinar generat de pandemia declarată la începutul anului 2020.

În **primul capitol** au fost analizate măsurile adoptate de autoritățile naționale și natura juridică a acestora precum și consecințele pentru justiția penală a instituirii stării de urgență. Concepută și aplicată singular în România postdecembristă, indisolubil legată de revoltele minerilor din 1999, legea stării de urgență s-a dovedit o normă juridică departe de spiritul constituțional care a generat ulterior noi reglementări cu caracter infralegal.

Următoarele două capitole expun măsurile luate la nivel judiciar de către Colegiile de conducere a instanțelor judecătorești și Consiliului Superior al Magistraturii cu impact asupra executării măsurilor preventive, precum și neajunsurile deciziilor adoptate.

Contextul apărut a reprezentat ocazia ideală pentru analiza posibilității de participare a părților la procedurile penale prin mijloace de comunicare la distanță, inclusiv în cauzele cu elemente de extraneitate. A fost realizată o documentare a audierii prin videoconferință care a inclus aspecte de drept comparat (Franța, Italia și Statele Unite ale Americii), jurisprudența relevantă a Curții Europene și dispoziții naționale cuprinse în procedura penală, în legea de executare și în legea de cooperare judiciară.

Analiza efectuată a condus la stabilirea unei concluzii precise: participarea la proces a persoanei acuzate, chiar aflată în executarea unor măsuri preventive privative de libertate, și audierea acesteia prin intermediul mijloacelor de comunicare la distanță este în sine compatibilă cu exigențele Convenției și respectă dreptul la un proces echitabil.

Este necesar însă ca procedul probator să fie reglementat prin dispoziții procesual-penale și să servească unui scop legitim (*de exemplu*, prezervarea ordinii publice, prevenirea criminalității, protecția martorilor și a victimelor infracțiunilor, respectarea termenului rezonabil). Conexiunea audio-video trebuie să fie fluentă, chiar dacă la un moment dat pot apărea disfuncționalități legate de limitarea unor posibilități tehnice ale echipamentelor, și să permită acuzatului să audă și să vadă tot ceea ce se întâmplă în sala de judecată, inclusiv persoanele prezente (judecător, procuror, avocat, părți și participanți – martori, experți, interpreți – în acea cauză). La rândul lor, persoanele prezente în sala de judecată trebuie să-l perceapă pe inculpat vizual și auditiv.

La fel de importante sunt posibilitățile inculpatului de a da declarații în mod liber și de a fi asistat de către avocatul său, ales sau numit din oficiu. Sunt respectate garanțiile oferite de Convenție atât în ipoteza în care avocatul este prezent în sala de judecată în timp ce acuzatul participă prin videoconferință de la locul de deținere, având posibilitatea comunicării confidentiale printr-o linie telefonică asigurată împotriva oricărei

tentative de interceptare, cât și în cazul în care avocatul este prezent alături de inculpat, în camera de penitenciar.

În **ultimele două capitole** a fost investigată modalitatea în care executarea reținerii și arestării preventive a fost influențată de deciziile luate la nivelul autorităților judiciare (instanțe și parchete) și administrațiilor locurilor de deținere din subordinea Ministerului Afacerilor Interne și Administrației Naționale a Penitenciarelor, dar și de dispozițiile privitoare la prelungirea stării de urgență.

Măsurile de natură a atenua impactul reducerii unor drepturi ale persoanelor private de liberate pe durata stării de urgență au fost evidențiate în acest context alături de încercările autorităților de a permite exercitarea, în condiții de siguranță sanitară, a drepturilor procesuale ale inculpaților deținuți preventiv. Exercitarea dreptului la apărare printr-un contact nemijlocit între arestatul preventiv și avocatul său a fost posibilă prin amenajarea unor spații speciale, cu panou de separație și efectuarea triajului epidemiologic. Similar, cazarea persoanelor pe durata prevenției, transferul, paza și supravegherea, ascultarea ori exercitarea dreptului la convorbiri telefonice și comunicări on-line și-au găsit reglementarea adecvată pe durata stării de urgență.

Partea a V-a – „Cooperare judiciară internațională în materia executării măsurilor preventive privative de libertate” cuprinde 2 (două) Capitole și **a fost destinată executării prevenției în contextul mandatului european de arestare („M.E.A.”) – instrument de cooperare cu aplicabilitate la nivelul Uniunii și executării privării de libertate nerecunoscute în închisori secrete („black sites”).**

Primul capitol plasează în context european instituția cooperării judiciare internaționale și stabilirii limitelor de aplicare ale („M.E.A.”) așa cum acestea au fost interpretate în jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene pe care am examinat-o în acest context. Au fost analizate modalitățile de emisie a („M.E.A.”) de către autoritățile judiciare naționale și de executare a („M.E.A.”) emis pe teritoriul unui alt stat membru. Atribuțiile și competențele Ministerului Justiției, instanțelor și parchetelor au făcut obiectul studiului, dar și garanțiile de care se bucură persoanele solicitate în baza deciziei-cadru adoptate la nivelul Uniunii.

În esență, mandatul european de arestare este o decizie judiciară emisă de autoritățile judiciare ale unui stat membru care vizează arestarea și predarea unei persoane căutate, atunci când aceasta este identificată pe teritoriul unui alt stat membru. Așa fiind, am detaliat modalitatea în care Decizia-cadru privind mandatul european de arestare (2002/584/JAI) a fost transpusă în norma legală națională și aspecte particulare izvorâte din interpretarea instrumentului de cooperare judiciară internațională.

Curtea de Justiție a stabilit în jurisprudența sa că mandatul european de arestare constituie o *decizie judiciară*, fapt care impune ca el să fie emis de o *autoritate judiciară* – termen care nu include însă numai judecătorii și instanțele unui stat, ci orice

autoritatea judiciară a statului membru emitent care, în conformitate cu dreptul acestui stat, are competența de a emite un mandat european de arestare.

În același context au fost evidențiate executarea măsurii reținerii și a arestării provizorii în baza unei semnalări introduse în Sistemul de Informații Schengen („SIS”) și a arestării provizorii în vederea predării persoanei solicitate.

Semnalarea introdusă în „SIS” cu privire la o persoană căutată pentru a fi arestată echivalează cu un mandat european de arestare în toate cazurile în care se aplică Decizia-cadru 2002/584/JAI privind „M.E.A.”. Atunci când instrumentul de cooperare nu este aplicabil, o semnalare introdusă în „SIS” produce aceleași efecte juridice ca o cerere de arestare provizorie în vederea extrădării.

Punerea în executare și dispozițiile derogatorii privitoare la prevenție aplicabile în cauzele vizate de mandatul european, drepturile persoanei solicitate, deducerea privării de libertate ori înțelesul autonom pe care termenii „detenție” și „privare de libertate” îi au în dreptul Uniunii au fost, de asemenea, dezvoltate în cuprinsul capitolului.

Al doilea capitol este alocat evaluării împrejurărilor în care executarea privării de libertate poate fi catalogată drept o „*detenție nerecunoscută*”. Punctual, au fost analizate și prezentate hotărârile în care Curtea Europeană a fost sesizată cu încălcări ale art. 5 din Convenție bazate pe negarea tuturor garanțiilor oferite deținuților în contextul existenței unor închisori secrete pe teritoriul a opt state, parte din ele europene, printre care și România. Modul în care măsura privării de libertate era pusă în executare, locurile de detenție, autoritățile implicate și consecințele autorizării unui astfel de demers au fost subliniate în contextul dreptului execuțional penal.

Utilizarea unor „*tehnici avansate de interogare*” care **includ** imobilizarea feței, izbirea de perete, pălmuirea, plasarea într-o cutie cu insecte, privarea de somn ori simularea înecului s-au dovedit a fi incompatibile cu drepturile de care trebuie să se bucure persoana privată de libertate. Jurisprudența Curții Europene a reiterat că nici în cele mai dificile circumstanțe, precum lupta împotriva terorismului, Convenția nu permite tortura și pedepsele sau tratamentele inumane sau degradante, indiferent de modul de comportament al persoanei în cauză.

O restrângere a libertății de mișcare urmată de reținerea unei persoanei, fără un control eficient din partea instanțelor naționale este contrară cu scopul art. 5 din Convenție. Lipsa stocării de către autorități a datelor de înregistrare – cum sunt data, ora și locul de detenție, numele persoanei private de libertate, precum și a motivelor reținerii/arestării și numelui persoanei care efectuează actele, trebuie să fie înțeleasă ca fiind incompatibilă cu aceeași normă menționată în Convenție.

În plus, supunerea persoanei private de libertate la un regim de detenție extrem de dur, în condiții de izolare completă, este de natură a avea un impact psihologic deosebit de puternic asupra deținutului și îi produce o suferință fizică și mentală care se încadrează în noțiunea de „tratament inuman” redată în art. 3 din Convenție.

Nu în ultimul rând, capitolul evaluează reacția statelor la nivel de decident, dar și a organelor judiciare (instanțe și parchete) în încercările firave ale autorităților de a investiga circumstanțele în care au avut loc privările nerecunoscute de libertate.

Consider necesar a sublinia că am formulat, pe parcursul cercetării științifice, numeroase propuneri *de lege ferenda* pe care le-am centralizat într-o anexă a tezei. Propunerile asumate, alături de soluțiile pe care le-am evidențiat în fiecare capitol al lucrării, sunt apte a releva cele mai importante probleme care au fost ridicate în jurisprudență în materia executării măsurilor preventive privative de libertate.

Ca o apreciere finală aș dori să arăt că prezenta lucrare, bazată pe o cercetare aprofundată a doctrinei naționale și internaționale și pe un examen aplicat al practicii judiciare din țară și străinătate, în strânsă legătură cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și a Curții de Justiție a Uniunii Europene, dar și a instanțelor de contencios constituțional, contribuie pe deplin la formarea unei imagini complete a executării prevenției, pe fondul unei evaluări interdisciplinare.